

Zelfreflectie-oefening bij ontmoeting & gesprek

Deze zelfreflectievragen stimuleren om vanuit twee perspectieven te reflecteren over een situatie: vanuit jezelf en vanuit de medewerker. Doorheen deze reflectie sta je stil van waaruit je reageert en welke onbewuste vooroordelen of stereotypen schuilgaan of aan de basis liggen van jouw handelen en deze van de ander.

Hoe reageer ik & waarom?

Zelfreflectievragen vanuit jouw perspectief: hoe reageer ik & waarom?

Wat voel je? Welke emoties roept de uitspraak of de reactie van de leerling bij je op?

Wat denk je? Welke vooroordeel of stereotype gedachte-uitspraak detecteer je bij jezelf?

Hoe reageer je? Wat is de drijfveer van jouw handeling? Wil je je reactie bijsturen? Hoe zou je dit doen?

Hoe reageert de leerling & waarom?

Zelfreflectievragen vanuit het perspectief van de leerling: hoe reageert de leerling & waarom?

Wat voelt de leerling? Welke emoties roept datgene wat jij zegt bij de leerling op?

Wat denkt de leerling? Welke vooroordeel of stereotype gedachte-uitspraak detecteer je bij de leerling?

Hoe reageert de leerling? Wat is de drijfveer van deze reactie? Wil je die reactie bijsturen? Welk tegenreactie verwacht de leerling van jou, denk je?

Voorbeelden:

- Emoties: zich aangevallen, verkeerd begrepen, onheus beoordeeld, gediscrimineerd,... voelen
- Manieren van reageren: in verdediging gaan, verwachten dat er excuses komen, de bal terugkaatsen, aanvallen, zich terugtrekken, apathisch worden, tolereren, negeren, gehoorzamen, advies-opmerking opvolgen, deskundigheid niet in twijfel trekken, ...
- Drijfveren
  - Leerkracht: gezag afdwingen, regels respecteren, vorm van respect, gezag ondermijnd zien, autoriteit verliezen, klasorde bewaken, leerproces in de gaten houden, adviseren, deskundigheid doorgeven...
  - Leerling: rechtvaardig willen behandeld worden, niet willen gevisieerd worden, herkennen van vroegere ervaringen, geen andere verklaring vinden dan migratieachtergrond of naam, racisme invoeren als vergoelijking voor gesteld gedrag, beoordeeld worden op competenties,...

CHECKLIST met 7 aandachtspunten

Ben ik de leerkracht die het verschil maakt?

- Ik schat leerlingen met een migratieachtergrond naar waarde, opdat (taal)achtergrond de aanwezige competenties niet in de weg staan. Ik blijf inspireren en aanmoedigen om door te zetten. Ik maak van taal geen uitsluitingsmechanisme.
- Ik geef het voordeel van de twijfel waardoor mijn leerlingen ambitieus blijven. Ik blijf de leerlingen inspireren en aanmoedigen om door te zetten.
- Ik merk discriminerende situaties en [micro-kwetsuren](#) op – tijdens en buiten de lessen – en geef erkenning aan diegene waartegen die gericht zijn. Ik durf mijn eigen [blinde vlekken](#) te zien en te benoemen, ook bij collega's en medeleerlingen. Ik blijf waakzaam voor en [reageer bij discriminerende opmerkingen](#) van leerlingen of leerkrachten.
- Ik geef ruimte om onderwerpen zoals samenleven, culturele achtergrond, religie en identiteit met zorg & sensitiviteit te bespreken in de klas.
- Ik luister naar signalen en neem deze ernstig. Het duidt op wat leerlingen dwars zit of boos maakt. Ik zorg dat ze bij mij of bij iemand op de school terecht kunnen met vragen. Ik volg de signalen op.
- Ik stimuleer verbinding tussen mij en de leerlingen, en tussen leerlingen met verschillende achtergronden onderling, zowel in de klas als erbuiten.
- Ik ben me bewust van mijn machtspositie en [privileges](#) en hoe deze impact hebben op mijn perspectief en handelen.

To do's: positieve acties

Leerling x aanspreken,
complimentje geven
vandaag!
(ik zie je, ik ken je)

Elke leering aan het
woord laten
-> + tijd geven om te
antwoorden
-> veilige omgeving

Alle leerlingen een
aanmoediging geven
vandaag!

Naam noemen bij
+ gedrag
-> niet enkel bij
- gedrag

Gesprek met de leerling die me
wees op mijn kwetsende
opmerking
-> Openstaan voor kritiek
-> Niet direct in verdediging
-> Vragen stellen

Sterktes
van de ouders
kennen
(beroep-vrije tijd)

Oudercontact over enkel
positieve aspecten
-> communiceren naar
ouders toe + motiveren

Navragen of ik de
namen van de
leerlingen juist
uitspreek/schrijf!

In de pauzes

Leerlingen een onderwerp vanuit hun eigen ervaringskennis (een sterkte) laten presenteren
bv: taal(s) i/d thuistaal, info land van herkomst...

Oudercontact samen voorbereiden met leerlingen
-> oplijsten sterktes + werkpunten door de leerlingen zelf
+ hoe werkpunten verbeteren
+ hoe overbrengen naar hun ouders

Thema vooroordelen en stereotypen introduceren in de klas
-> leerlingen hun eigen ervaringen laten benoemen

Affiches met uitspraken van leerlingen over hun ervaringen -> in de leraarskamer

-> Ventileren = OK maar met respect!
-> Pas op: racistische opmerkingen = no way!

Vandaag in de leraarskamer enkel +++ verhalen, ook over de 'moeilijke' leerlingen"

Komende teamvergadering: zitten naast collega X die ik wat minder goed ken

Op 6 december: "vandaag zijn er geen stoute leerlingen"

SCAN lesinhoud op zichtbare en onzichtbare stereotypen

